

Meddelandeblad

Nr 11/2025

Nya allmänna råd om yrkesmässig hygienisk verksamhet

Socialstyrelsen beslutade den 30 september 2025 om nya allmänna råd (HSLF-FS 2025:62) om yrkesmässig hygienisk verksamhet. De allmänna råden börjar att gälla från och med den 1 februari 2026 och ersätter Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:4) om yrkesmässig hygienisk verksamhet. De allmänna råden riktar sig till tillsynsmyndigheterna i deras tillsyn enligt miljöbalken. Med tillsynsmyndighet avses i detta fall den kommunala nämnden för miljö- och hälsoskyddsfrågor med tillhörande förvaltning.

Meddelandebladet redogör för de ändringar som har gjorts i förhållande till SOSFS 2006:4 och innehåller därför inte en fullständig redogörelse för samtliga rekommendationer. Utöver meddelandebladet finns också en vägledning till HSLF-FS 2025:62, *Tillsynsvägledning för yrkesmässig hygienisk verksamhet*. Vägledningen ersätter den tidigare handboken *Yrkesmässig hygienisk verksamhet; Piercing, tatuering, fotvård, massage m.m.*

Bakgrund

De tidigare allmänna råden (SOSFS 2006:4) om yrkesmässig hygienisk verksamhet var från 2006 och området har sedan dess genomgått en stor förändring. Antalet verksamheter har ökat och nya behandlingsmetoder har tillkommit. Den anmälningsplikt som framgår av 38 § första stycket 1 förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd utvidgades 2021 och det har kommit ny lagstiftning rörande estetiska behandlingar genom lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar. Socialstyrelsens uppdrag som tillsynsvägläddande myndighet inom hälsoskydd har också förändrats. Det har därför funnits ett behov av nya allmänna råd på området.

De ändringar som har gjorts i HSLF-FS 2025:62 är bland annat sådana som bedömts har varit nödvändiga utifrån rådande kunskapsläge på området. De nya allmänna råden innehåller även vissa språkliga förändringar och förtydliganden jämfört med SOSFS 2006:4.

Vad är allmänna råd?

Allmänna råd är generella rekommendationer för hur lagar, förordningar och föreskrifter kan eller bör tillämpas, vilket framgår av 1 § författningssamlingsförordningen (1976:725).

När gäller HSLF-FS 2025:62?

HSLF-FS 2025:62 gäller för yrkesmässiga hygieniska verksamheter som

- är anmälningspliktiga enligt 38 § första stycket 1 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
- inte är anmälningspliktiga men där tillsynsmyndigheten kan bedriva tillsyn i enlighet med 45 § 6 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Till yrkesmässig hygienisk verksamhet räknas bland annat fotvård, massage, hårvård och tatuering och nagelbehandlingar.

Nyheter i HSLF-FS 2025:62

Förhöjd risk för smitta

I HSLF-FS 2025:62 gäller vissa av de allmänna råden vid behandlingsmoment som innebär en *förhöjd risk för smitta*. Det kan exempelvis vara om hud eller slemhinna är skadad eller att hud eller slemhinna penetreras vid behandlingen.

Varje verksamhetsutövare behöver bedöma riskerna med verksamheten ur hälsosynpunkt och därmed komma fram till vilka behandlingsmoment som innebär en förhöjd risk för smitta.

Kläder och smycken

Nya råd om kläder som bärs i arbetet

Lika som i de tidigare allmänna råden rekommenderas i HSLF-FS 2025:62 att speciella arbetskläder bör användas. Ett nytt råd i HSLF-FS 2025:62 är att arbetskläderna bör vara kortärmade och bytas dagligen om verksamheten utför behandlingsmoment som innebär en förhöjd risk för smitta.

Råden om korta ärmar beror på att man ska kunna genomföra en fullgod desinfektion av händer och underarmar många gånger varje dag. Textila material förorenas snabbt och långa ärmar medför en risk i samband med ett behandlingsmoment.

Råden om att undvika att använda klockor och smycken på händer och armar utvidgas

I de tidigare råden, SOSFS 2006:4, angavs att den som utför en behandling bör undvika att bära klockor eller smycken på händer och armar. I HSLF-FS 2025:62 utökas rekommendationen till att inkludera även bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. För att kunna utföra en fullgod desinfektion av händer och i vissa fall underarmar behöver de vara fria från inte bara klockor och smycken utan även andra produkter som kan vara placerade på de delarna av kroppen.

De tidigare råden om smycke i näsa och läpp har utgått

Smycken i läppen eller näsan innebär ingen risk för överföring av smittämne till den som behandlas, under förutsättning att huden och slemhinnan är läkta. Socialstyrelsen har därför inte tagit med något råd om att den som utför en behandling bör undvika smycken i läpp och näsa i HSLF-FS 2025:62.

Handhygien

När händer kommer i kontakt med ytor, föremål och andra personer fastnar det mikroorganismer på händerna. Det kan exempelvis röra sig om bakterier och virus. De kan i sin tur smitta bäraren om de kommer i kontakt med dennes ögon, näsa eller mun. Mikroorganismer kan också föras vidare till andra via händerna. En god handhygien är därför viktigt för att förebygga smittspridning. Det är särskilt viktigt att tvätta händerna efter toalettbesök samt vid kontakt med kroppsvätskor.

Separata råd om handtvätt och handdesinfektion

I de tidigare råden, SOSFS 2006:4, angavs handtvätt och desinfektion av händerna i samma råd. I syfte att göra råden tydligare har råden delats upp i två delar, där ett handlar om handtvätt och ett om handdesinfektion.

Råden har även justeras utifrån att 38 § första stycket 1 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ändrades 2021 och numera rör verksamheter som innebär risk för smitta och inte enbart risk för blodsmitta.

Nya råd om naglar

I HSLF-FS 2025:62 anges att naglar bör skötas så att en god handhygien kan tillämpas.

Med god handhygien avses handtvätt med vatten och flytande tvål, om de är eller kan antas vara smutsiga. Detsamma gäller för underarmarna om de riskerar att komma i kontakt med behandlingsområdet. Vid behandlingsmoment som innebär en förhöjd risk för smitta bör händerna desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel, eller något annat medel med motsvarande effekt, omedelbart före och efter behandlingsmomentet. Händerna bör vara torra innan de desinfekteras. Detsamma bör gälla för underarmarna om de riskerar att komma i kontakt med behandlingsområdet.

Beroende på vilken typ av verksamhet som bedrivs kan det i vissa fall, där det exempelvis föreligger en förhöjd risk för smitta, vara viktigt med kortklippta naglar utan konstgjort material för att undvika risk för överföring av smitta. Detta eftersom den tätaste bakterietillväxten på händerna återfinns under naglarna. Långa naglar, nagellack eller annat konstgjort material på naglarna kan göra det svårare att upptäcka synlig smuts och bakterier kan leta sig in i sprickor eller ojämnheter i materialet på nageln. Smuts och bakterier som ansamlas i ojämnheter och sprickor är svårare att tvätta bort.

Skyddshandskar ersätts med engångshandskar samt nya råd om när en handske bör bytas ut

I syfte att göra råden mer tydliga har begreppet *skyddshandskar av engångsmaterial* ersatts med *engångshandskar anpassade för ändamålet*. Vilken grad av renhet som engångshandskarna ska ha, till exempel om de ska vara sterila, behöver anpassas efter vilken typ av behandling som ska genomföras. Även engångshandskarnas material behöver vara anpassat för den behandling som ska utföras.

Nytt i HSLF-FS 2025:62 är också att en handske med hål eller skador bör bytas ut.

Instrument, redskap och tatueringsfärg

Råd om instrument och redskap av flergångs- respektive engångstyp delas upp

I syfte att göra de allmänna råden tydligare vad gäller grad av renhet för instrument och redskap som är avsedda att användas flera gånger är dessa råd lagt i ett eget avsnitt. I HSLF-FS 2025:62 framgår det även vilken grad av renhet som ett instrument eller redskap bör ha beroende på vilken typ av behandling som utförs. Råd om instrument och redskap som är av engångstyp har lagts i ett eget avsnitt.

Råd om värmedesinfektion ersätter råd om diskdesinfektor

Det tillkommer nya metoder för desinfektion på marknaden. Det är därför inte ändamålsenligt att ha en specifik metod angiven i de allmänna råden. Mot bakgrund av det har råden om diskdesinfektor utgått.

Diskdesinfektion är en typ av värmedesinfektion. Istället för att specificera en viss typ av värmedesinfektion finns ett generellt råd i HSLF-FS 2025:62 om att i de fall som instrument och redskap bör desinfekteras så bör det ske genom värmedesinfektion. Värmekänsliga instrument och redskap kan, som tidigare, desinfekteras med kemiska medel enligt tillverkarens anvisningar.

Nya råd om förvaring av instrument, redskap och andra produkter

Nytt i HSLF-FS 2025:62 är råden som anger att instrument, redskap och smycken bör förvaras så att de behåller sin grad av renhet fram till att de används. Vad gäller lokalens utformning så har det tidigare rådet om särskilt utrymme för förvaring också förtydligats i den mening att produkter med olika grad av renhet (rengjorda, desinfekterade respektive sterila) förvaras åtskilda från varandra.

Ändrade råd om hantering av tatueringsfärger

Sedan 2022 finns föreskrifter från Läkemedelsverket som anger att en tatueringsfärgs förpackning ska bibehålla färgens sterilitet fram till dess användande (2 § Läkemedelsverkets föreskrifter [HSLF-FS 2022:16] om tatueringsfärger). Det finns därför inte något allmänt råd om detta i HSLF-FS 2025:62, som det fanns i SOSFS 2006:4.

Det är dock möjligt att använda en färgbehållare för tatueringsfärg även efter att den har öppnats (och därmed förlorat sin sterilitet). Råden har därför ändrats till att avse hantering av en öppnad behållare. Det har även tillkommit nya råd om att spädningssvåtskor, färgkoppar och instrument för blandning bör vara sterila. Syftet med råden är att bibehålla färgens grad av renhet så länge som möjligt.

Lokalens utformning

Ändrade råd om lokalens utformning

Av HSLF-FS 2025:62 framgår att lokalen bör vara utformad så att behandlingar där hud eller slemhinna penetreras kan utföras avskilt från andra typer av behandlingar. Detta då risken för smitta ökar om huden eller slemhinnan är skadad eller penetreras. Ändringen är en anpassning till den ändring som gjorts i 38 § första stycket 1 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Förtydligande om placering av tvättställ för behandlarens handtvätt

I råden som rör lämpligt placerade tvättställ för handtvätt har ett förtydligande gjorts, så att det framgår att det är tvättstället för behandlarens handtvätt som avses. I HSLF-FS 2025:62 finns även ett nytt råd om att det vid dessa tvättställ bör finnas handdesinfektionsmedel.

Nya råd om tillhandahållande av handdesinfektion på toaletter

I de råd som avser tvättställ på toaletter i HSLF-FS 2025:62 anges att de bör vara försedda med handdesinfektionsmedel, utöver rinnande varmt och kallt vatten, flytande tvål och engångshanddukar.

Råd som rör förhållandet till kunderna

Nya råd om allergier eller skador hos kunden

I de tidigare råden SOSFS 2006:4 angavs att den som utför en behandling bör vara uppmärksam på eventuella sjukdomar eller sår hos kunden. Dessa råd har i HSLF-FS 2025:62 kompletterats med att inkludera allergier och skador. En allergi hos kunden kan innebära en risk för reaktion mot till exempel produkter som tillförs honom eller henne eller mot ett visst material i exempelvis ett instrument. Skador, liksom sjukdomar och sår kan innebära ökad förekomst av smittämnen som kan spridas i lokalen.

Tydligare råd om information till kunden

Råden om den information som bör ges till kunden har delats upp i två delar för att bli tydligare. Den ena delen rör information som bör lämnas innan behandlingen påbörjas och den andra delen vilken information som kunden bör få skriftligen efter en behandling.